

VOGELWAARNEMINGEN IN EEN DEEL VAN HET RUILVERKAVELINGSGBIED
"MIDDEN-MAASLAND" IN MEI 1978

Sjoerd Braaksma

Inleiding

In het in figuur 1 aangegeven gebied in de omgeving van de drie eendenkooien in Midden-Maasland (gemeente Lith) zijn zowel op 3 als op 31 mei vogeltellingen verricht. Het gebied is daartoe per fiets en deels ook te voet vrij grondig doorkruist, waarbij de waargenomen weidevogelparen op een kaart zijn ingetekend en waarbij tevens aantekeningen zijn gemaakt over de andere hier waargenomen vogels. De kooien zijn alleen van buitenaf bekeken, dit met uitzondering van de Kesselse Kooi, waarin op 3 mei een telling is verricht van de aldaar aanwezige Roekennesten.

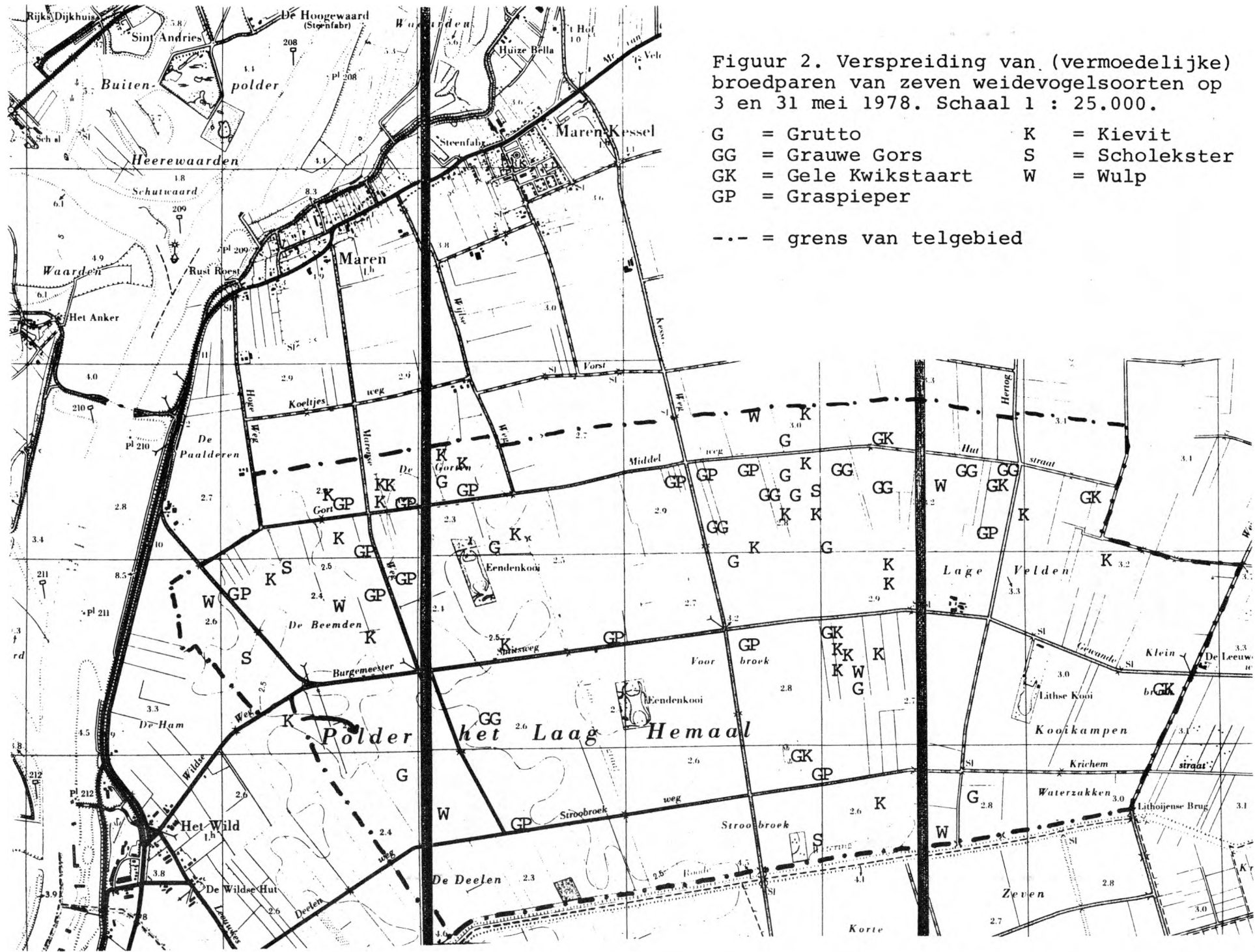
Resultaten

Wilde Eend	In totaal ca 10 paren gezien op de graslanden in het telgebied, waar tevens op 2 plaatsen jongen zijn waargenomen.
Wintertaling	Op 3 mei enkele gehoord in de Lithse Kooi (mogelijk lokvogels).
Smient	Idem.
Pijlstaart	Idem.
Slobeend	Op 3 mei in totaal 4 paren en 1♂ gezien; op 31 mei slechts 1♂ waargenomen.
Torenvalk	Op 31 mei 1 exemplaar gezien bij een broedkast in de Kesselse Kooi en 1 exemplaar in een boom in de Marensse Kooi. Op 31 mei weer 1 exemplaar gezien bij de Kesselse Kooi en 1 exemplaar bij een kraaiennest langs de Gorteweg.
Blauwe Kiekendief	Op 31 mei 1♀ jagend boven de graslanden.
Waterhoen	In de sloten in het graslandgebied waren in totaal tenminste 5 paren aanwezig, waarvan op 31 mei 2 met jongen. Verder werd zowel op het wed van de Kesselse Kooi als in de randsloot van de Lithse Kooi 1 Waterhoen gezien.
Meerkoet	In de sloten in het graslandgebied waren in totaal tenminste 16 paren aanwezig, waarvan op 31 mei 1♀ broedend en 3 paren met pulli. Ook van deze soort huisde tevens nog zowel 1 paar in de randsloot van de Lithse Kooi, waar tevens een nest werd gezien, als 1 paar in de Kesselse Kooi.

Figuur 1. Ligging van het telgebied. Schaal 1 : 100.000.

- Scholekster Op beide data 4 paren aanwezig (zie figuur 2).
- Kievit Op 3 mei in totaal 26 paren geteld, die merendeels op bouwlandpercelen huisden. Op 31 mei werd nabij de Mareense Kooi 1 klein jong geringd. Er was toen al een groep van ca 50 deels oude, deels vliegvlugge jonge Kieviten in het telgebied aanwezig (zie ook figuur 2).
- Wulp Tot mijn verrassing waren op 3 mei 6 baltsende Wulpenparen aanwezig. Deze hebben hier althans ten dele kennelijk met succes gebroed, getuige het feit dat op 31 mei nog 4 paren werden waargenomen, waarvan 2 paren fel alarmeerden. Rest nog te vermelden, dat ten zuiden van de Roode Wetering op beide data ook op tenminste 2 plaatsen Wulpen aanwezig waren (zie ook figuur 2).
- Regenwulp Op 3 mei ca 20 overvliegend in no-richting.
- Grutto Op 3 mei waren in totaal 10 vermoedelijke broedparen aanwezig, waarvan er op 31 mei nog 2 alarmeerden (figuur 2). Er werd toen tevens een troepje van 12 voedselzoekende exemplaren gezien.
- Tureluur Op 3 mei 2 exemplaren luid roepend overvliegend in o-richting.
- Groenpootruiter Op 3 mei 5 exemplaren fouragerend en 1 overvliegend. Op 31 mei 1 exemplaar overvliegend.
- Houtduif Op 3 mei zowel in de Lithse als in de Kesselse Kooi 3 exemplaren roepend; in de Mareense Kooi werd 1 exemplaar gehoord. Op 31 mei werden in totaal 9 paren genoteerd, die deels in de kooien, deels bij boerderijen verblijf hielden.
- Holenduif Op 31 mei 1 roepend in de Kesselse Kooi.
- Tortelduif Op 31 mei zowel in de Lithse Kooi als nabij een boerderij 1 roepende Tortel gehoord.
- Koekoek Op 3 mei 1 roepend in de Kesselse Kooi. Op 31 mei in het telgebied in totaal 300 gehoord.
- Grote Bonte Specht Op 3 mei 1 gezien in de Kesselse Kooi.
- Veldleeuwerik Op 3 mei werden 42 en op 31 mei 45 zingende exemplaren gehoord. Er huisden in totaal wellicht tenminste 80 paren in het telgebied.
- Boerenzwaluw Op 31 mei in totaal 19 paren geteld. Hiervan broedden er 3 onder het afdak van het terras van café De Leeuwerik. De overige paren huisden waarschijnlijk in boerderijen, stallen en schuren in het telgebied.
- Graspieper Op 3 mei en 31 mei werden respectievelijk 15 en 14 alarmerende paren genoteerd (figuur 2). Het totale aantal broedparen in het telgebied bedroeg wellicht tenminste 25.

Figuur 2. Verspreiding van (vermoedelijke) broedparen van zeven weidevogelsoorten op 3 en 31 mei 1978. Schaal 1 : 25.000.

G = Grutto	K = Kievit
GG = Grauwe Gors	S = Scholekster
GK = Gele Kwikstaart	W = Wulp
GP = Graspieper	

--- = grens van telgebied

- Witte Kwikstaart Op 31 mei 1 exemplaar gezien bij een boerderij, waar wellicht broedvogel.
- Gele Kwikstaart Op 3 mei werden 3 en op 31 mei 6 vermoedelijke broedparen genoteerd (figuur 2). Het werkelijke aantal broedparen in het telgebied bedroeg wellicht tenminste 10.
- Winterkoning Op 3 mei zowel in de Lithse als in de Kesselse Kooi 2 zingend.
- Heggemus Op 3 mei 1 zingend in de Lithse Kooi.
- Zanglijster Idem (ook gehoord op 31 mei).
- Merel Op 3 mei zowel in de Lithse als in de Kesselse Kooi 1 zingend. Op 31 mei werd weer 1 gehoord in de Lithse Kooi en tevens 1 exemplaar bij een boerderij.
- Bosrietzanger Op 31 mei 2 zingend tussen brandnetels langs de wegen.
- Spotvogel Op 31 mei 1 zingend in de Kesselse Kooi.
- Tuinfluiter Op 3 mei 1 zingend in de Kesselse Kooi, waar op 31 mei weer 1 gehoord. Op laatstgenoemde datum ook 1 zingend in de Lithse Kooi en 1 in een bosje zuidelijk van de Stroobroekweg.
- Grasmus Op 3 mei 1 zingend in de Mareense Kooi en 1 in de Kesselse Kooi. Op 31 mei 1 zingend in de Lithse Kooi.
- Fitis Op 3 mei 1 zingend in de Kesselse en 1 in de Mareense Kooi. Op 31 mei 1 zingend in de Lithse Kooi.
- Tjiftjaf Op 3 mei 2 zingend in de Lithse Kooi en 1 in de Kesselse Kooi. Op 31 mei 1 zingend in een bosje zuidelijk van de Stroobroekweg.
- Koolmees Op 3 mei 1 zingend in de Kesselse Kooi.
- Pimpelmees Idem.
- Matkop Idem.
- Grauwe Gors Op 3 mei 6 zingend in het telgebied. Op 31 mei slechts 2 exemplaren gehoord, waarvan 1 op een oude en 1 op een nieuwe plaats (zie ook figuur 2). Er huisden in feite wellicht tenminste 10 broedparen in het telgebied. Tijdens de terugtocht naar Den Bosch werden op 3 mei ook 2 zingende exemplaren gehoord langs de Vliertwijkstraat in de Rosmalense Hoeven en 3 exemplaren in de Empelse Hoeven.
- Rietgors Op 3 mei 3 zingend langs slootkanten; op 31 mei 4 idem.
- Vink Op 31 mei 2 zingend bij boerderijen.
- Ringmus Op 31 mei 1 druk roepend in de Kesselse Kooi; verder ook enkele gezien nabij boerderijen.
- Huismus Alleen gezien bij boerderijen.

Spreeuw	Verscheidene fouragerend op de graslanden en bij boerderijen.
Zwarte Kraai	In totaal tenminste 6 paren in het telgebied aanwezig. Hiervan op 3 mei 3 bewoonde nesten gezien, waarvan er 2 blijkens een controle op 31 mei bleken te zijn uitgehaald. In de Kesselse Kooi en naar verluid ook in de Lithse Kooi zijn speciale kraaienvangkooien aanwezig.
Roek	Op 3 mei waren in de Kesselse Kooi tenminste 90 bewoonde nesten aanwezig.

Andere dieren

Aan de aanwezigheid van andere dieren is tijdens deze tellingen weinig aandacht besteed. De enige vermeldenswaardige waarnemingen betreffen het feit, dat op 31 mei in totaal 53 Groene Kikkers in het telgebied zijn genoteerd en het feit, dat op dezelfde datum boven één perceel graan gelijktijdig meer dan 100 Koolwitjes rondvlogen.

Plantengroei

Aan de plantengroei is evenmin speciale aandacht besteed. Het was echter opvallend, dat de waterkwaliteit plaatselijk nog vrij goed is, getuige het feit dat in tenminste 3 sloten nog een rijke groei van Krabbenscheer is geconstateerd.

Nabeschouwing

Van de vroege broedvogelrijkdom in de Maaspolders is zo te zien weinig overgebleven. Soorten als Kempmaan en Kwartelkoning mogen waarschijnlijk definitief van de vogelbroedlijst worden afgevoerd. Het aantal Gruttopen is opvallend teruggelopen. Het is echter verheugend dat er nog steeds relatief veel Grauwe Gorzen voorkomen en dat zich hier recent verschillende Wulpenparen als broedvogel hebben gevestigd. De aanwezigheid van Krabbescheer en Groene Kikkers wijst op een althans plaatselijk nog goede kwaliteit van het oppervlaktewater.

Adres: Staatsbosbeheer, Dienstvak Natuurbehoud, Postbus 20020, 3506 LA Utrecht.